

บทที่ 11

แบบทดสอบอัตนัย

เนื้อหา

เนื้อหาสาระที่จะกล่าวถึงเกี่ยวกับแบบทดสอบอัตนัยมีรายละเอียดดังนี้

- 11.1 ความหมายของแบบทดสอบอัตนัย
- 11.2 ประเภทของคำถามแบบอัตนัย
- 11.3 จุดมุ่งหมายของการใช้แบบทดสอบอัตนัย
- 11.4 การวางแผนการสร้างแบบทดสอบอัตนัย
- 11.5 วิธีการตรวจให้คะแนนคำถามแบบอัตนัย
- 11.6 ประโยชน์และขอบเขตจำกัดของแบบทดสอบอัตนัย

วัตถุประสงค์

เมื่อศึกษาเนื้อหาบทที่ 11 แล้ว ผู้อ่านควรมีความสามารถดังนี้

1. บอกความหมายและจุดมุ่งหมายสำคัญของการใช้แบบทดสอบอัตนัยได้
2. บอกประเภทของคำถามแบบอัตนัยได้
3. วิเคราะห์ได้ว่าคำถามแบบอัตนัยแบบไหนควรจะนำมาใช้กับสถานการณ์ใด
4. เขียนคำถามแบบอัตนัยที่ดี ๆ ได้
5. รู้วิธีตรวจข้อสอบแบบอัตนัยที่จะทำให้คะแนนที่ได้จากการสอบเป็นที่เชื่อถือได้
6. บอกประโยชน์และขอบเขตจำกัดของแบบทดสอบอัตนัยได้

11.1 ความหมายของแบบทดสอบอัตนัย

แบบทดสอบอัตนัยคือ แบบทดสอบที่มีคุณสมบัติ ดังนี้

1. ผู้ตอบจะต้องเขียนบรรยายตอบ
2. เป็นข้อสอบที่ผู้ตอบมีสิทธิ์จะเขียนตอบอย่างเสรี
3. เป็นข้อสอบที่อาจมีคำตอบถูกหลาย ๆ ทาง
4. เป็นข้อสอบที่คำตอบของข้อสอบข้อเดียวกัน อาจจะมีความแตกต่างกันทั้งในด้าน

คุณภาพและความถูกต้อง

เนื่องจาก ได้มีผู้เขียนวิจารณ์ และแสดงให้เห็นถึงข้อดีและข้อเสียหรือขอบเขตจำกัดของข้อสอบอัตนัยไว้เป็นจำนวนมาก และเนื่องจากครูส่วนใหญ่ยังนิยมใช้ข้อบังคับอัตนัย (โดยไม่คำนึงถึงว่าจะมีความเหมาะสมกับสภาพการณ์ของการทดสอบในครั้งนั้นหรือไม่ก็ตาม) จึง

เป็นสิ่งจำเป็นที่นักวัดผล หรือครูผู้ออกข้อสอบจะต้องรู้วิธีการเขียนและวิธีปรับปรุงข้อสอบ
อัตนัย ให้เป็นข้อสอบที่ดี มีประโยชน์ในการใช้สอบมากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้

11.2 ประเภทของคำถามแบบอัตนัย

คำถามแบบอัตนัยแบ่งออกเป็น 3 ประเภทใหญ่ ๆ คือ

11.2.1 แบบไม่กำหนดขอบเขตของการตอบ (Extended Response)

11.2.2 แบบกำหนดขอบเขตของการตอบ (Restricted Response)

11.2.3 แบบอื่น ๆ

11.2.1 แบบไม่กำหนดขอบเขตของการตอบ

คำถามแบบนี้เป็นคำถามที่เปิดโอกาสให้ผู้ตอบมีโอกาสแสดงความคิดเห็นได้
เต็มที่ ผู้ตอบจะต้องรวบรวมความรู้ และความคิดทั้งหมดบรรยายออกมา คำถามประเภทนี้มัก
จะเป็นคำถามที่ให้ผู้ตอบ “อธิบาย” “บรรยาย” หรือ “เสนอโครงการ” ฯลฯ เนื่องจาก คำถาม
แบบนี้สามารถวัดสมรรถภาพด้านความคิดริเริ่ม การนำหลักทฤษฎีไปใช้การประเมินค่า และ
เจตคติได้อย่างกว้างขวาง ปริมาณคำตอบจึงขึ้นอยู่กับความรู้ความสามารถของผู้ตอบว่า มี
มากน้อยเพียงใด ดังนั้น การกำหนดเวลาในการตอบจึงต้องกำหนดให้เหมาะสม กล่าวโดยสรุป
แล้ว คำถามอัตนัยแบบไม่กำหนดขอบเขตของการตอบจะเป็นคำถามที่เปิดโอกาสให้ผู้ตอบ
แสดงความสามารถในด้านต่าง ๆ ตามขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 : ระลึกถึงความรู้ที่เรียนไป

ขั้นที่ 2 : ประเมินค่าความรู้ที่จำได้

ขั้นที่ 3 : รวบรวมความรู้ และความคิดให้เป็นระบบ

ขั้นที่ 4 : แสดงความคิดออกมาอย่างมีเหตุผล

การแสดงออกในขั้นที่ 4 นี้ เป็นการแสดงความสามารถในการเขียนตอบขั้นการ
สังเคราะห์และการประเมินค่า

ตัวอย่างคำถาม :

— ให้อธิบายว่า ท่านควรจะทำอะไรไว้ในโครงการทดสอบของโรงเรียน
ในการตอบ ท่านจะต้องระบุชนิดของแบบทดสอบ พร้อมทั้งให้เหตุผลว่า ทำไมท่านเลือกแบบ
ทดสอบชนิดนั้น ๆ

— จงอธิบาย เกี่ยวกับการเก็บภาษีในสหรัฐอเมริกา

— การประเมินผลแบบอิงเกณฑ์และแบบอิงกลุ่มคืออะไร และการประเมินผล

แต่ละแบบควรจะใช้เมื่อไร

11.2.2 แบบกำหนดขอบเขตของการตอบ (Restricted Response)

คำถามชนิดนี้จะเป็นคำถามที่จำเพาะเจาะจง และคำตอบจะจำกัดอยู่ภายในขอบเขตที่กำหนดไว้ ในการตอบคำถามแบบนี้ ผู้ตอบจะต้องจัดเรียงความคิดให้เป็นระเบียบ เพื่อให้ตอบได้ตรงประเด็นของคำถาม คำถามแบบนี้จะให้คะแนนง่ายกว่าคำถามแบบแรก

ตัวอย่างเช่น :

– จงอภิปรายเกี่ยวกับการสอนแบบบรรยาย กับการสอนแบบสืบสวนสอบสวน โดยให้บอกถึงหลักสำคัญที่ใช้ในการสอนแต่ละวิธี และข้อดี - ข้อเสีย ของการสอนทั้ง 2 แบบ

– จงบรรยายขั้นตอนในการต่อตาพุทราตามทีทราบ คำตอบของท่านควรจะมีควมยาวประมาณครึ่งหน้ากระดาษ

– จงเปรียบเทียบข้อดี - ข้อเสีย ของการประเมินผลแบบอิงเกณฑ์ และแบบอิงกลุ่มมาอย่างละเอียด

คำถามแบบกำหนดขอบเขตของการตอบนั้น เป็นการวัดความสามารถของนักเรียนที่จะสังเคราะห์ความคิดของเขา และบรรยายความคิดนั้น ออกมาอย่างสมเหตุสมผล ดังนั้น การวัดแบบนี้จึงเหมาะสมที่จะถาม วัดความสามารถขั้นความเข้าใจ การนำไปใช้ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการประเมินค่า

11.2.3 คำถามอัตนัยแบบอื่น ๆ

คำถามอัตนัยมีวิธีการเขียนได้มากมายหลายแบบ และเราสามารถนำมาจัดให้เป็นพวก ๆ ได้หลายแบบตามลักษณะของการเขียนคำถาม ดังนี้

Weidemann (1933) ได้จัดประเภทของคำถามอัตนัยออกเป็น 11 พวกใหญ่ ๆ ดังนี้

1. คำถามประเภท อะไร ใคร เมื่อไร และที่ไหน
2. คำถามที่ให้ผู้ตอบบันทึกรายการต่าง ๆ ของสิ่งของที่มีหรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นตามลำดับขั้น
3. คำถามประเภทให้เขียนโครงร่างของเรื่องราวหรือแผนงาน
4. คำถามประเภทให้บรรยาย
5. คำถามประเภทให้หาความแตกต่างของเรื่องราวหรือเหตุการณ์ตั้งแต่ 2 สิ่งขึ้นไป
6. คำถามประเภทให้เปรียบเทียบ
7. คำถามประเภทให้อธิบาย

8. คำถามประเภทให้อภิปราย
9. คำถามประเภทให้เขียนโครงการ
10. คำถามประเภทให้สรุปเรื่องราวหรือเหตุการณ์
11. คำถามประเภทให้ประเมินค่าหรือประเมินผลงาน

Monroe และ Carter (1923) ได้จัดประเภทคำถามอัตรนัยออกเป็น 20 พวก-

ใหญ่ ๆ คือ

1. ถามให้ระลึกประสบการณ์ที่เรียนมา
2. ถามให้ประเมินสิ่งที่ระลึกได้
3. ถามให้เปรียบเทียบของ 2 สิ่งในลักษณะใดลักษณะหนึ่งโดยเฉพาะ
4. ถามให้เปรียบเทียบของ 2 สิ่งในลักษณะทั่ว ๆ ไป
5. ถามให้ตัดสินใจให้สนับสนุนหรือคัดค้าน
6. ถามถึงสาเหตุและผล
7. ถามให้อธิบายความหมายของคำ วลี หรือประโยค
8. ถามให้สรุปความหรือย่อความจากตำราหรือบทความ
9. ถามให้หาความสัมพันธ์
10. ถามให้วิเคราะห์
11. ถามให้แสดงหรือยกตัวอย่างหลักการทางวิทยาศาสตร์
12. ถามให้จำแนกประเภท
13. ถามเกี่ยวกับการประยุกต์ กฎ หรือหลักการเข้ากับสถานการณ์ใหม่
14. ถามให้อภิปราย
15. ถามให้ระบุจุดมุ่งหมายของเรื่องราวหรือเหตุการณ์
16. ถามให้วิจารณ์เพื่อความถูกต้องและมีเหตุผล
17. ถามเกี่ยวกับการเสนอโครงร่าง
18. ถามให้จัดรวบรวมข้อเท็จจริงใหม่
19. ถามให้สร้างปัญหาขึ้นมาใหม่
20. ถามให้บอกวิธีการใหม่ ๆ

Mehrens และ Lehmann (1978) ได้เสนอรูปแบบของการเขียนคำถามแบบอัตรนัยที่สำคัญ ๆ ไว้ 10 แบบ ดังนี้

1. ถามให้เปรียบเทียบของ 2 สิ่ง เช่น
 - จงเปรียบเทียบการวัดผลแบบอิงกลุ่มและแบบอิงเกณฑ์
2. ถามให้ตัดสินใจ เช่น
 - การตัดสินใจโทษประหารชีวิตควรจะยกเลิกเสีย หรือควรจะยังคงมีอยู่
 ให้ยกเหตุผลประกอบการตัดสินใจของท่าน
3. ถามให้หาสาเหตุหรือผล เช่น
 - ทำไมลัทธิคอมมิวนิสต์ จึงพัฒนาอย่างรวดเร็วในประเทศจีนและรัสเซีย แต่ไม่เป็นที่ยอมรับในประเทศสหรัฐอเมริกา
4. ถามให้อธิบายความหมายของคำ หรือข้อความ เช่น
 - คำว่า “be” ที่ Hamlet พูดในประโยค “To be or not to be” นั้น มีความหมายว่าอย่างไร
 - การทำงานแบบกาลักน้ำ หมายถึงการทำงานแบบใด
5. ถามให้วิเคราะห์ เช่น
 - ลักษณะสำคัญของการเป็นผู้นำที่ดีมีอะไรบ้างจงอธิบาย
6. ถามให้หาความสัมพันธ์ของคำ หรือประโยค เช่น
 - ทำไมข้อสอบที่มีความเที่ยงตรงจึงต้องมีความเชื่อมั่น แต่ข้อสอบที่มีความเชื่อมั่นไม่จำเป็นต้องมีความเที่ยงตรง
7. ถามให้อภิปราย เช่น
 - กฎหมายทำแท้ง มีข้อดี ข้อเสียอย่างไรสำหรับคนไทย จงอภิปราย
8. ถามให้ระลึกถึงประสบการณ์ความจริง เช่น
 - พระมหากษัตริย์ของประเทศไทยที่เป็นมหาราชมีกี่พระองค์และทรงพระนามว่าอะไรบ้าง
9. ถามให้สร้างปัญหาขึ้นมาใหม่ เช่น
 - สมมติว่าประเทศทางค่ายตะวันออกและค่ายตะวันตก ยังคงยืนหยัดสร้างอาวุธนิวเคลียร์ อยากรอบว่าประชากรของโลกในศตวรรษหน้า จะต้องเผชิญกับปัญหาอะไรบ้าง ให้อภิปรายอย่างน้อย 3 ปัญหา
10. ถามให้วิพากษ์วิจารณ์ เช่น
 - ให้ท่านวิจารณ์หรือหาข้อสนับสนุน คำกล่าวที่ว่า “การที่ครูใช้ข้อสอบปรนัยจะทำให้เด็กเขียนหนังสือไม่เก่ง”

11.3 จุดมุ่งหมายของการใช้แบบทดสอบอัตนัย

แบบทดสอบอัตนัยควรจะนำมาใช้ เพื่อจุดประสงค์ ดังนี้

1. ต้องการให้ผู้เข้าสอบแสดงความสามารถด้านความคิดสร้างสรรค์ (Creativity) และบรรยายความคิดออกมาได้อย่างเป็นอิสระ
2. ต้องการเน้นความรู้ขั้นลึกซึ้ง เช่น ความสามารถในการสังเคราะห์ หรือต้องการวัดความเข้าใจในเนื้อหาที่เรียนมาทั้งหมด
3. เมื่อผู้เข้าสอบมีจำนวนน้อย และครูมีเวลามากพอที่จะตรวจข้อสอบ

11.4 การวางแผนการสร้างแบบทดสอบอัตนัย

จุดอ่อนของแบบทดสอบอัตนัยก็คือ การสร้างโดยขาดการวางแผนที่ดี การวางแผนการสร้างแบบทดสอบอัตนัยก็มีความสำคัญ เช่นเดียวกับการวางแผนการสร้างแบบทดสอบปรนัย ถึงแม้ว่าจะมีวิธีการสร้างและธรรมชาติต่างกันก็ตาม สิ่งที่คุณออกข้อสอบจะต้องคำนึงถึงในการออกข้อสอบแบบอัตนัย มีดังนี้

1. ความมุ่งหมายและเนื้อหาของวิชานั้น ๆ หรือเนื้อหาต่อนั้น ๆ เหมาะสมกับแบบทดสอบอัตนัยหรือไม่
2. ผู้เข้าสอบมีพื้นฐานทั้งในด้านความเรียง และเนื้อหาวิชาเพียงพอที่จะเขียนตอบแบบอัตนัยหรือไม่ เช่น เด็กเล็ก ๆ ไม่ควรใช้ข้อสอบอัตนัยทดสอบอย่างเด็ดขาด
3. ข้อสอบนั้นเปิดโอกาสให้ผู้ตอบมีอิสระในการตอบ เปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นหลายแง่หลายมุมหรือไม่ หรือจำกัดวงคำตอบให้ตอบแต่แคบ ๆ เพียงด้านเดียว เช่น ถามแต่ความจำในเนื้อหาที่ครูสอนไป ก็ไม่ควรใช้ข้อสอบอัตนัย
4. กำหนดเวลาที่ใช้ในการสอบมากพอเพียงหรือไม่ เพราะการสอบแบบอัตนัยนั้นต้องใช้เวลาในการเขียนตอบนานมากกว่าแบบทดสอบปรนัย

ข้อเสนอแนะในการสร้างคำถามแบบอัตนัย

คำกล่าวที่ว่า ข้อสอบอัตนัยสร้างง่ายและใช้เวลาสร้างคำถามเพียงนิดเดียวนั้นไม่เป็นความจริง เพราะความจริงแล้วในการสร้างข้อสอบอัตนัยที่ดีนั้น สิ่งสำคัญที่จะต้องคำนึงถึงมีอยู่ 2 ประการ คือ

- ก. ทำอย่างไรจึงจะสร้างคำถามวัดในสิ่งที่ต้องการจะวัดได้ และ
- ข. ทำอย่างไรคะแนนที่ได้จากการตรวจข้อสอบแบบอัตนัยจึงจะมีความเชื่อถือ (reliable) ได้มากที่สุด ดังนั้นในการสร้างข้อสอบนั้นนอกจากการเขียนคำถามแล้ว แนวการตอบและเกณฑ์สำหรับตัดสินใจในการให้คะแนนก็ต้องกำหนดไปพร้อม ๆ กับการเขียนข้อคำถามเหมือนกัน

การที่ผู้ออกข้อสอบไม่วางขอบข่ายการตอบเอาไว้อย่างแจ่มแจ้งก่อนการสอบนี้ เป็นสาเหตุสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้ทำไมการให้คะแนนในการสอบอัตนัยจึงเชื่อถือไม่ค่อยได้

ในการเตรียมการเขียนคำถามให้สามารถวัดในสิ่งที่ผู้ออกข้อสอบ ต้องการจะวัดได้นั้น ผู้ออกข้อสอบจะต้องคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้

1. ข้อคำถามที่เป็นคำถามแบบอัตนัยนั้น ควรจะใช้ก็ต่อเมื่อเราจะวัดได้ในสิ่งซึ่งข้อสอบแบบปรนัยไม่สามารถวัดได้

2. คำถามแบบอัตนัยควรเป็นคำถามแบบกำหนดขอบเขตของการตอบ เพื่อให้สะดวกในการให้คะแนน ดีกว่าจะใช้แบบไม่กำหนดขอบเขตของการตอบ

3. ข้อคำถามควรเขียนขึ้นมาด้วยความระมัดระวัง และภาษาที่ใช้ควรจะใช้คำที่มีความหมายแจ่มชัด คำถามนั้นควรกำหนดขอบเขตให้ผู้ตอบสามารถเขียนตอบได้ตรงตามจุดที่ผู้ถามต้องการ ไม่ใช่ตอบแบบกว้าง ๆ ครอบคลุมไป หรือตอบงง ๆ เเจ๋ไป เเจ๋มา ดังนั้น ข้อความที่ใช้ในคำถามจะต้องเข้าใจได้ว่า ผู้ออกข้อสอบต้องการให้ตอบไปในแนวไหน เช่น ตัวอย่างคำถาม ดังนี้

คำถามที่ไม่ดี : ทำไมนกจึงย้ายที่อยู่?

ดีขึ้น : จงระบุสาเหตุสำคัญ 3 ประการ ที่ทำให้นกในสหรัฐอเมริกาต้องย้ายที่อยู่ในฤดูใบไม้ผลิของทุกปี

จากคำถามแรก ผู้ตอบไม่สามารถจะเข้าใจได้ชัดเจนว่า จะให้ตอบอย่างไร นกย้ายที่อยู่ในฤดูไหน? หรือย้ายตอนกลางวัน - กลางคืน

4. คำชี้แจงวิธีการตอบควรกำหนดลงไปให้แน่นอนว่า ต้องการให้ผู้ตอบเขียนในด้านใดบ้าง และจะคิดคะแนนอย่างไร

ตัวอย่างเช่น :

คำชี้แจง คำถามมีทั้งหมด 4 ข้อ ให้คะแนนข้อละ 20 คะแนน ผู้ตอบควรแบ่งเวลาในการตอบข้อสอบแต่ละข้อให้เท่า ๆ กัน และเนื่องจากการเรียงเรียงข้อความในการตอบมีผลต่อการให้คะแนน ดังนั้น ก่อนเขียนตอบแต่ละข้อ ท่านควรใช้เวลาเล็กน้อย สำหรับกำหนดหัวข้อ (outline) ในการตอบแต่ละข้อไว้ก่อน เพื่อที่จะทำให้ได้คะแนนดีขึ้น

5. ให้ระบุเวลาที่ควรใช้ตอบคำถามแต่ละข้อไว้อย่างคร่าว ๆ (เช่น เป็นคำถามแบบ 30 นาที หรือเป็นคำถามแบบ 1 ชั่วโมง) เพราะในการกำหนดเวลาในการทำข้อสอบแต่ละข้อนั้น จะเป็นการช่วยให้ผู้ตอบสามารถกำหนดขอบเขตในการตอบได้อย่างถูกต้อง ซึ่งจะ使他สามารถทำข้อสอบข้ออื่น ๆ ได้ทันเวลา

6. หลีกเลี่ยงการเปิดโอกาสให้มีการเลือกตอบข้อใดข้อหนึ่ง ครูไม่ควรออกข้อสอบมาหลาย ๆ ข้อ แล้วให้ผู้ตอบเลือกตอบข้อที่คิดว่าจะมีความรู้มากที่สุด เช่น ออกข้อสอบมา 5 ข้อ แล้วให้เลือกทำเพียง 3 ข้อ การทำเช่นนี้จะทำให้ผู้ตอบมีโอกาสหลีกเลี่ยงไม่ทำข้อที่สำคัญแต่ตนไม่มีความรู้ไปได้ ถึงแม้ว่าการเปิดโอกาสให้ผู้ตอบเลือกทำได้นั้น จะเป็นผลดีทางจิตวิทยาก็ตาม แต่ก็เป็นการไม่ดี เพราะข้อคำถามแต่ละข้อนั้นมีความยากง่ายไม่เท่ากัน เมื่อผู้ตอบเลือกทำข้อต่าง ๆ กันจะทำให้ไม่สามารถวัดความสัมฤทธิ์ผลในสิ่งเดียวกันได้ การเปิดโอกาสให้เลือกทำข้อสอบได้นั้นจะมีผลทำให้ความเที่ยงตรงของข้อสอบลดลงกว่าที่ควรจะเป็นได้เหมือนกัน

7. การสอบแบบอัตนัยนั้น ควรหลีกเลี่ยงวิธีการสอบโดยให้เปิดหนังสือตอบถึงแม้ว่าวิธีการแบบนี้จะเป็นการช่วยผู้สอบไม่ให้เกิดความกลัวหรือทัศนคติที่ไม่ดีต่อการสอบก็ตาม จากการศึกษา กับนักเรียนจำนวนมากปรากฏว่า การสอบแบบ Open - book นั้น จะทำให้ความเชื่อมั่นของข้อสอบเปลี่ยนไป ทั้งนี้เพราะผู้ที่เรียนเก่งมีแนวโน้มที่จะได้คะแนนสูงกว่าที่ควร ในขณะที่ผู้เรียนอ่อนก็จะได้คะแนนต่ำ ทั้งนี้เนื่องจากพวกเขาเก่งมีความชำนาญในหนังสือ text มาก และมีทักษะในการอ่านสูง จึงสามารถที่จะหาจุดที่เขาต้องการได้อย่างรวดเร็ว ในขณะที่ผู้เรียนอ่อน ๆ ก็ได้อ่านหนังสือซ้ำขาดทักษะในการศึกษาที่จะช่วยให้เขาทำการตอบได้อย่างรวดเร็ว

11.5 วิธีการตรวจให้คะแนนคำถามแบบอัตนัย

วิธีการตรวจให้คะแนนคำถามแบบอัตนัย ที่นิยมใช้กันมากที่สุดในปัจจุบันนี้มี 2 วิธี คือ

11.5.1 การตรวจโดยวิธีเทียบเกณฑ์ (Analytical Method หรือ Point Method)

11.5.2 การตรวจโดยวิธีจัดอันดับคุณภาพ (Global Scoring หรือ Rating Method)

11.5.1 การตรวจโดยวิธีเทียบเกณฑ์

ในการตรวจข้อสอบอัตนัย โดยวิธีเทียบเกณฑ์นั้น ครูจะต้องกำหนดแนวการตอบไว้ก่อนโดยแยกแนวคำตอบออกเป็นตอนย่อย ๆ ตามความสำคัญ ฉะนั้น ในการตรวจให้คะแนนโดยวิธีนี้ ผู้ตรวจจะต้องกำหนดรายละเอียดของคำตอบไว้ก่อนที่จะทำการตรวจในการตรวจให้คะแนนผู้ตรวจจะนำเอากระดาษคำตอบมาเทียบกับเกณฑ์ หรือแนวคำตอบที่ได้กำหนดไว้ว่าตอบได้ใกล้เคียงกับแนวคำตอบเพียงใด แล้วจึงให้คะแนนเป็นรายบุคคลในการกำหนดแนวคำตอบนั้น ครูผู้ออกข้อสอบควรจะได้ทำไว้พร้อม ๆ กับการเขียนข้อคำถามเลย ไม่ควรจะมากำหนดแนวการตอบเมื่อจะเริ่มตรวจการให้คะแนนแบบนี้เหมาะสำหรับข้อสอบแบบกำหนดขอบเขตของการตอบ มากกว่าแบบไม่กำหนดขอบเขตของการตอบ

ข้อดีของการตรวจข้อสอบโดยวิธีเทียบเกณฑ์

1. คะแนนที่ได้จากการตรวจมีความเชื่อถือได้มากขึ้น

2. การกำหนดรายละเอียดในการตอบเพื่อทำแนวคำตอบนั้น ช่วยทำให้ผู้ออกข้อสอบมองเห็นข้อบกพร่อง ของคำถามที่เขียนขึ้น เช่น ใช้คำพูดกำกวม คำถามยากเกินไปหรือเวลาที่กำหนดให้น้อยเกินไป

3. การกำหนดแนวคำตอบทำให้ง่ายแก่การอธิบายให้นักเรียนฟังได้ ว่าทำไมนักเรียนจึงได้คะแนนเท่านั้น

ข้อจำกัดของการตรวจข้อสอบอัตนัยโดยวิธีเทียบเกณฑ์ :

1. ทำให้ครูต้องทำงานหนักขึ้น และเสียเวลามากขึ้น
2. การที่ผู้ตรวจพยายามมองหาคำตอบที่สอดคล้องกับเกณฑ์ อาจทำให้เกิดการมองข้ามหรือไม่ได้อ่านข้อความสำคัญไปบ้าง

11.5.2 การตรวจโดยวิธีจัดอันดับคุณภาพ

การตรวจข้อสอบอัตนัยโดยวิธีจัดอันดับคุณภาพนั้น ผู้ตรวจจะอ่านกระดาษคำตอบของผู้เข้าสอบทุกคนเสียก่อนที่ละข้อ แล้วจึงนำคำตอบนั้นมาจัดเป็นกลุ่ม ๆ ตามความสามารถ เช่น กลุ่มดีมาก ดี ปานกลาง พอใช้ หรือใช้ไม่ได้ แล้วจึงตรวจดูคุณภาพของคำตอบในแต่ละกลุ่มอีกที เช่น ในกลุ่มที่ตอบดีมากนั้น ต้องพิจารณากันอีกทีว่า ใครตอบดีกว่ากัน ให้เรียงอันดับของกระดาษคำตอบ ให้ติดต่อกันไปแล้วจึงให้คะแนน ใครอยู่อันดับแรกก็ได้คะแนนสูงสุดลดน้อยลงไปเป็นลำดับ การตรวจแบบนี้จะทำให้คะแนนมีความเชื่อมั่นมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะในการตรวจข้อสอบอัตนัย

1. ให้ตรวจคำตอบที่ละข้อนั้นคือ ถ้าจะตรวจคำตอบข้อ 1 ก็ให้ตรวจข้อ 1 ของนักเรียนทุกคนจนจบ แล้วจึงเริ่มตรวจข้อ 2 ครูไม่ควรตรวจข้อสอบให้เสร็จเป็นคน ๆ
2. ให้มีความคงเส้นคงวาในการตรวจ เกณฑ์ในการให้คะแนนจะเหมือนกัน สำหรับทุก ๆ คำตอบ ครูบางคนอาจจะให้คะแนนค่อนข้างน้อย สำหรับคำตอบแผ่นแรก ๆ แต่จะให้คะแนนมากขึ้นสำหรับคำตอบแผ่นหลัง ๆ ทั้ง ๆ ที่คำตอบเหล่านั้นเป็นแนวเดียวกัน
3. เวลาตรวจไม่ควรดูชื่อนักเรียน เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดอคติในเวลาตรวจ
4. ถ้าสามารถให้มีผู้ตรวจ 2 คน ในแต่ละคำตอบแล้วหาค่าเฉลี่ยของคะแนนนำมาเป็นคะแนนที่คำตอบนั้น ๆ ควรจะได้จริง ๆ จะทำให้คะแนนมีความเชื่อมั่นมากขึ้น
5. ควรหยิบกระดาษคำตอบมาตรวจแบบสุ่ม
6. ไม่ควรดูชื่อผู้ตอบในการตรวจกระดาษคำตอบ
7. ในเวลาตรวจนั้นครูไม่ควรนำเอาเรื่อง “ลายมือ” ของผู้ตอบมาเป็นส่วนในการให้คะแนน

8. พยายามตรวจข้อใดข้อหนึ่งให้เสร็จรวดเดียว ไม่ควรหยุดพักจนกว่าจะตรวจข้อนั้น ๆ เสร็จแล้ว

9. พยายามเขียนข้อแนะนำและแก้ไขความผิดในกระดาษคำตอบ เพื่อให้ผู้ตอบรู้ว่าตนบกพร่องตรงไหน

11.6 ประโยชน์และขอบเขตจำกัดของแบบทดสอบอัตนัย

ข้อสอบอัตนัยมีทั้งประโยชน์และขอบเขตจำกัด ดังนี้

ประโยชน์ของข้อสอบอัตนัย :

1. ข้อสอบอัตนัยเป็นข้อสอบที่สร้างง่ายกว่าข้อสอบแบบเลือกตอบ และใช้เวลาเตรียมข้อสอบน้อยกว่าข้อสอบปรนัย
2. ข้อสอบอัตนัยสามารถใช้วัดเจตคติ คุณค่าและความคิดเห็น รวมทั้งความสามารถด้านการสังเคราะห์ ได้เป็นอย่างดี
3. ข้อสอบอัตนัยสามารถช่วยสร้างประสบการณ์ในการเรียนที่ดี เพราะการเขียนตอบข้อสอบอัตนัยนั้น นักเรียนได้มีโอกาสฝึกฝนการเรียบเรียงความคิด และแสดงความคิดเห็นออกมาอย่างมีเหตุผล
4. ข้อสอบอัตนัยช่วยส่งเสริมการเขียนและการใช้ภาษาไทยเป็นอย่างดี

ขอบเขตจำกัดของข้อสอบอัตนัย :

1. เนื่องจากจำนวนคำถามมีน้อย จึงไม่สามารถวัดได้ครอบคลุมเนื้อหาที่สอนไปทั้งหมด ซึ่งจะทำให้ข้อสอบขาดความเที่ยงตรงตามเนื้อหา
2. ขาดความเชื่อมั่นในการตรวจให้คะแนน เพราะข้อสอบอัตนัยนั้นถ้าให้คะแนนครูตรวจ 2 คน ก็ยากที่ผู้ตรวจ 2 คนนั้น จะให้คะแนนคำตอบเดียวกันได้เท่ากัน
3. คำถามอาจจะกำกวม เด็กอาจตอบคำถามไม่ได้ เพราะไม่เข้าใจคำถามมากกว่าที่จะตอบไม่ถูกเพราะไม่มีความรู้ในเรื่องนั้น ตอนนั้น
4. เสียเวลาในการตรวจเป็นอันมาก ถ้าผู้เข้าสอบมีจำนวนมาก ครูอาจจะตรวจไม่ทันเวลา

สรุปสาระสำคัญ

สาระสำคัญเกี่ยวกับแบบทดสอบอัตนัย สรุปได้เป็นข้อ ๆ ดังนี้

1. แบบทดสอบอัตนัยควรจะนำมาใช้เมื่อต้องการให้ผู้เข้าสอบแสดงความสามารถด้านความคิดสร้างสรรค์ และบรรยายความคิดเห็นนั้นออกมาอย่างอิสระ
2. ถ้ามีผู้เข้าสอบเป็นจำนวนมาก และครูมีเวลาจำกัดในการตรวจข้อสอบแล้ว ไม่ควรแบบทดสอบอัตนัย

3. สิ่งสำคัญ 2 ประการที่ควรคำนึงถึงในการสร้างคำถามแบบอัตนัยคือ ทำอย่างไรจึงจะสร้างคำถามวัดในสิ่งที่ต้องการจะวัดได้ และทำอย่างไรจะแนบที่ได้จากการตรวจสอบแบบอัตนัยจึงจะมีความเชื่อถือได้มากที่สุด

4. คำถามแบบอัตนัย ควรจะใช้ต่อเมื่อเราต้องการวัดในสิ่งซึ่งข้อสอบแบบปรนัยไม่สามารถวัดได้

5. เพื่อความเชื่อถือได้ของคะแนน คำถามแบบอัตนัยควรเป็นคำถามแบบกำหนดขอบเขตของการตอบ

6. วิธีการตรวจให้คะแนนคำถามแบบอัตนัยที่นิยมใช้กันมากในปัจจุบันนี้ มี 2 วิธี คือ การตรวจโดยวิธีเทียบเกณฑ์ และการตรวจโดยวิธีจัดอันดับคุณภาพ

7. การตรวจข้อสอบแบบอัตนัย ควรตรวจให้เสร็จทีละข้อดีกว่าตรวจให้เสร็จทีละคน และไม่ควรรูดชื่อของผู้ตอบ

8. สาเหตุสำคัญที่ครู-อาจารย์ ยังนิยมใช้ข้อสอบแบบอัตนัย เพราะเป็นข้อสอบที่สร้างง่าย และใช้เวลาเตรียมน้อยกว่าข้อสอบแบบปรนัย

คำถามท้ายบทที่ 11

1. แบบทดสอบอัตนัย ควรใช้เมื่อไร และมีขอบเขตจำกัดอย่างไร
2. สิ่งสำคัญที่ผู้สร้างข้อสอบจะต้องคำนึงถึงในการสร้างข้อสอบแบบอัตนัยมีอะไรบ้าง จงอธิบาย
3. การตรวจข้อสอบแบบอัตนัย ควรมีวิธีการตรวจอย่างไร จึงจะทำให้เกิดความยุติธรรมแก่ผู้เข้าสอบ และคะแนนเป็นที่เชื่อถือได้
4. ให้ท่านเขียนคำถามแบบอัตนัยที่วัดความสามารถสูงกว่าความรู้—ความจำ มา 5 ข้อ

บรรณานุกรม

- Ebel, R.L., **Essentials of Educational Measurement**, Prentice - Hall, Inc. 1979.
- Mehrens, W.A., and I.J. Lehmann, **Measurement and Evaluation in Education and Psychology**, Holt, Rinehart and Winston, 1978.
- Monroe. W.S., and R.E. Carter. "The Use of Different Types of Thought Questions in Secondary Schools and Their Relative Difficulty for Students." **Urbana : University of Illinois Bulletin** 20. No. 34, 1923.